

Vaimse tervise riskilaps Tallinnas

Anne Kleinberg

MD, PhD

TLH Psühhiaatriakliiniku juhataja

10.11.2016

SOTSIAALMINISTEERIUM

Sissejuhatus

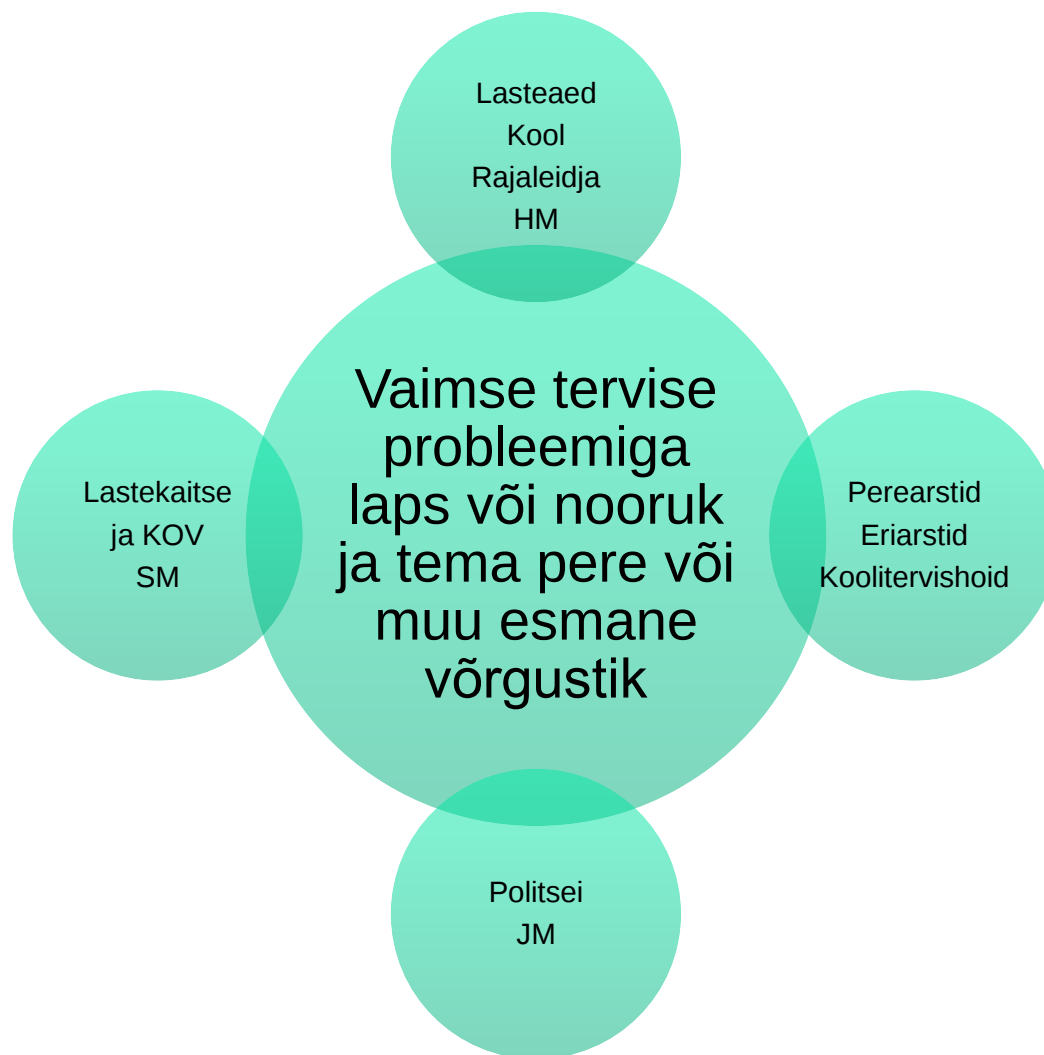
Riskilaps

Kuidas teda aidata

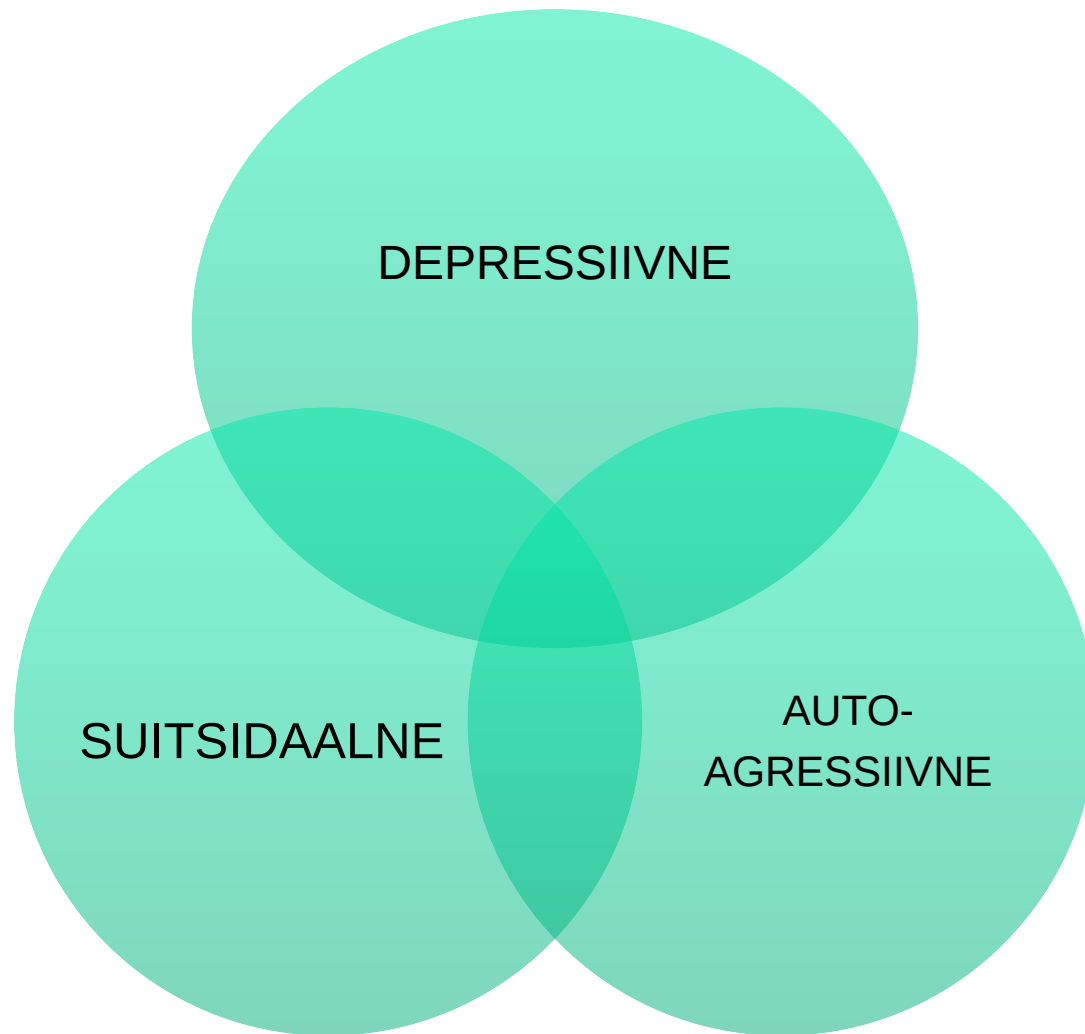
Mida teeb LVTK

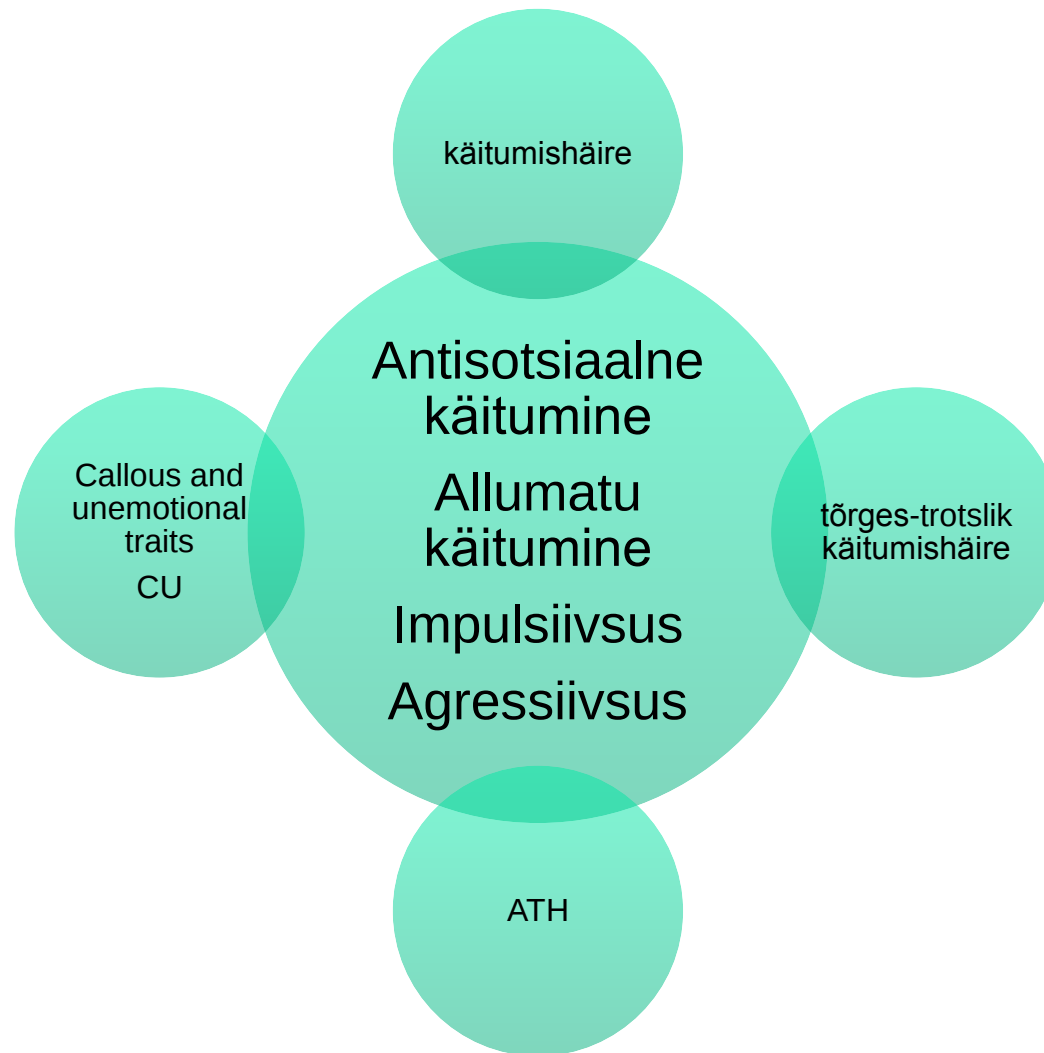
Võrgustikupartnerid

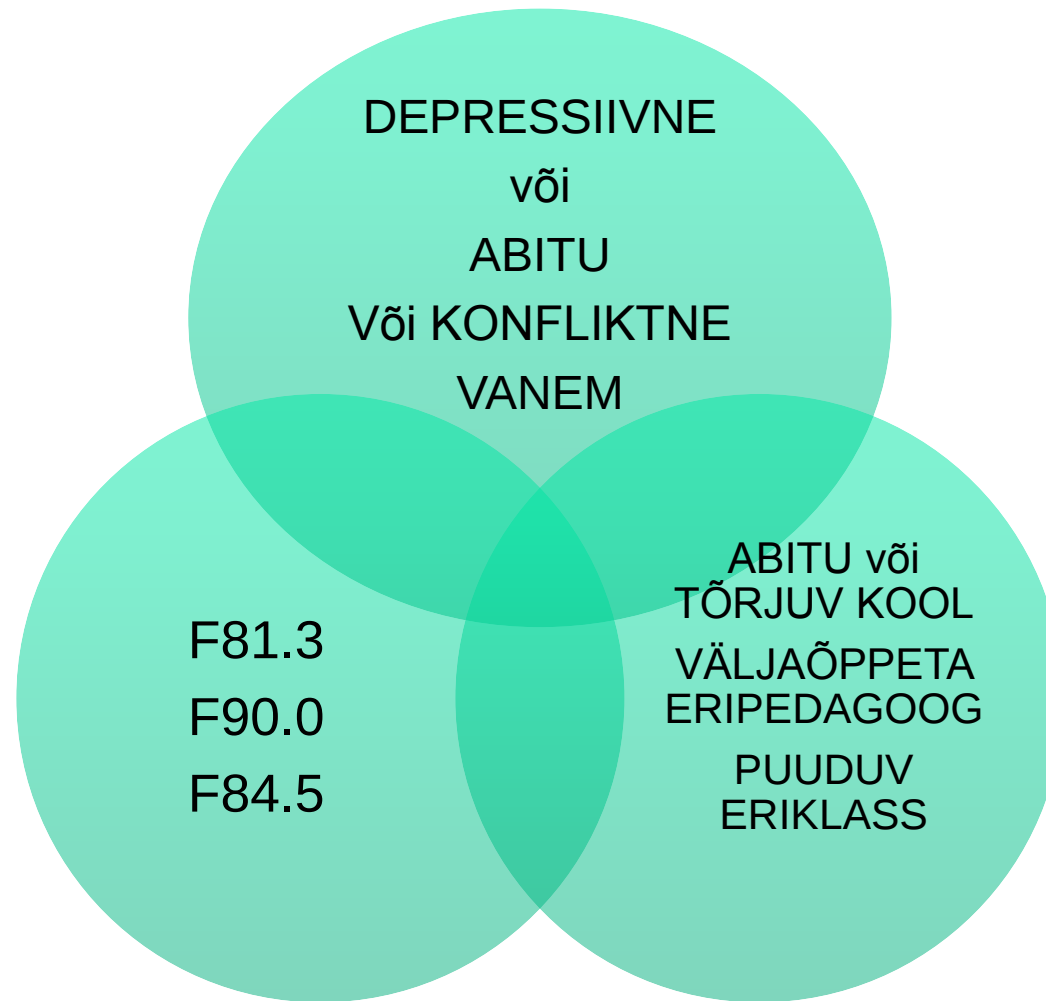
Kurb riskilaps

Käitumishäirega riskilaps

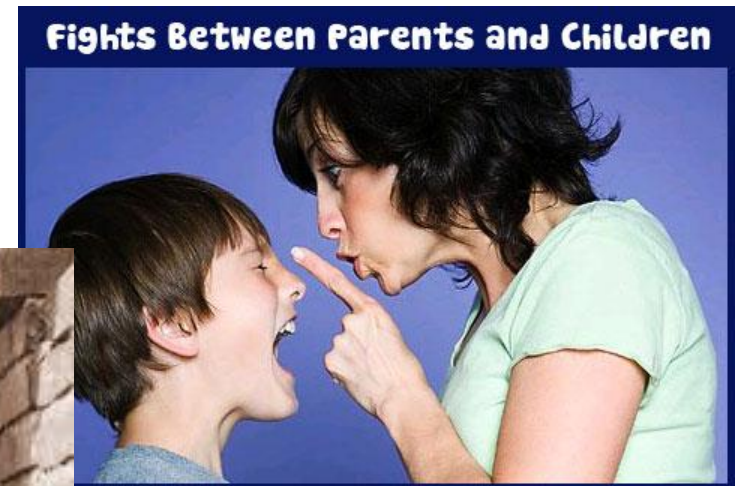

Kombineeritud probleemidega riskilaps

Käitumishäirega alaealine valvetoas

Ei peaks üldse pöörduma, aga pannakse kiirabi peale ja tuuakse

EMO versus polikliinik

- ...Kanada uuring ütleb, et vanemad otsivad EMO-st vaimse tervise alast abi et stabiliseerida akuutseid situatsioone, küsida nõu kodus toimetulekuks ja saada osa kogukonna ressurssidest ([Cloutier et al., 2010](#)).
- ... Meessugu, depressioon ja linnas asuv EMO suurendavad meeleoluhäirete, ärevushäirete ja psüühhoatiliste haigustega patsientide pöördumist EMO-sse (Yu, et al; J Can Acad Child Adolesc Psychiatry. 2011)

Olulisemad agressiivse, rahutu või allumatu käitumise põhjused vanusegruppide kaupa

Eelkooliealised	Kooliealised	Teismelised
Aktiivsus-ja tähelepanuhäire (ATH) koos käitumishäirega Autism + alaareng Ärevus ja akuutne traumakogemus	ATH Ärevushäired (lahutamiskartus) Agressiivse trotsliku käitumisega laps, kelle vanematel inadekvaatsed kasvatusmeetodid ja häiritud peresuhted	Narkootikumide kasutamine Depressioon Bipolaarne häire Harva psühhoootiline häire

Psühhiaatriline triaaz EMO-s

Lastehaiglasse

kuni 10 a

rahutu ja/või endale või teistele ohtlik

suitsiid

psühhootiline

üle 10 a

rahutu või psühhootiline alko-või narkojoobes ehk intoksikatsiooniga

rahutu ja ebastabiilses kehalises seisundis pediaatrilist erakorralist abi vajav

PERH

Üle 10 a

suitsiid

agiteeritud ja/või endale või teistele ohtlik

psühhootiline

PERH valvepsühhiaater 6 172 650; 53 4958 09

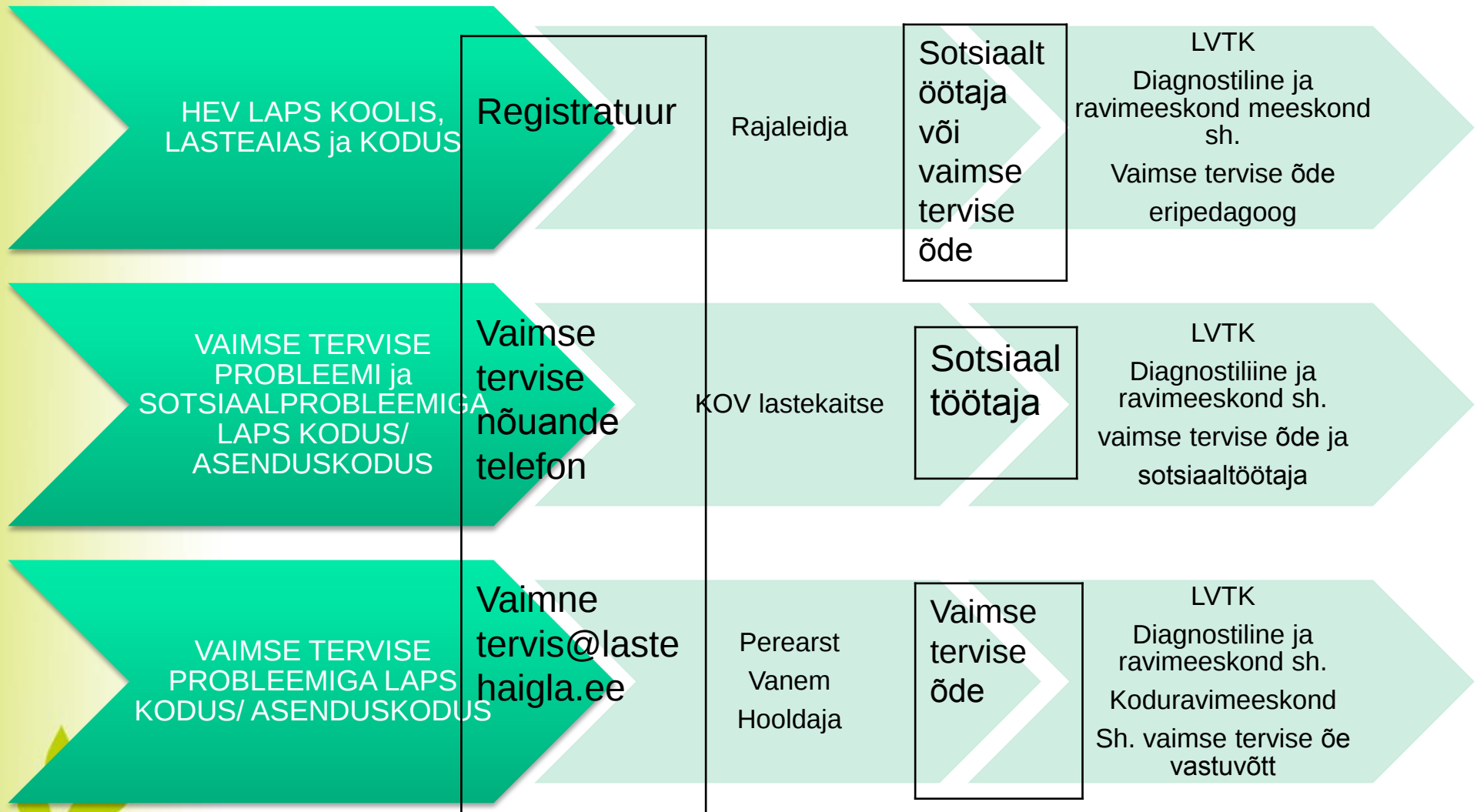
NB!

Varasem ravil olemine ei ole hospitaliseerimise aluseks va.F50.0 või vastav sissekanne epikriisis

LASTE
VAIMSE
TERVISE
KESKUS

Olulised teed, filtrid ja võtmespetsialistid

Tervishoiuteenuse näidustus

Diagnostika ja psüühikahäire ravi vastavalt Tervishoiukorralduse seadusele

Näidustuse otsustab tervishoiutöötaja

ARST

Uuringute ja ravi näidustus ei ole

- võrgustikupartneri ebamugavustunne või hirm
- puuduv väljaõpe
- lahendamata töökorraldus-või personaliprobleem

Uuringud – ja ravi toimuvad vastavalt tervishoius kehtivatele ravijuhistele või väljaõppele

- aeg
- koht
- kestvus

Mida võib teha, aga ei pea kui oskad midagi muud teha

Rahusta mis iganes viisil kõik vähemalt üheks öhtuks maha ja anna kätte info, mis järgmisel päeval peab tegema

Vaimse tervise nõustamistelefon
E-R 9.00-10.00
678 7422

Erakorraline
vaimse tervise öe
vastuvõtt

Sotsiaaltöötaja abi

Psühhiaatri abi

Vaimse tervise nõustamistelefon

E-R 9.00-10.00

678 7422

Agressiivse käitumise hindamine

Erutuse märgid:

kahvatus, pärani silmad, rahutus , karjumine, ümbrust uuriv („skanneeriv“) pilk

Pidurdamatus:

alkoholi või narkojoobe anamnees, varasem peatrauma, aktiivsus-ja tähelepanuhäire (ATH) ja käitumishäire

Häiritud kommunikatsioon:

vaimne alaareng, autism, kõne-ja keele arenguhäired.

Valu:

kõnetud lapsed võivad kannatada valu käes, kontrolli hambad ja kõrvad.

Varasem agressioon:

varasemad haigulood + küsitle vanemaid/saatjaid.

Risk:

patsiendi kasv, relvade kaasas olemise tõenäosus.

Vanemate võimekus häiritud käitumist ohjata või provotseerida

Mitte-medikamentoossed sekkumised rahutu haige puhul

Räägi patsiendiga

tema silmade kõrgusel

rahulikult

ära vaidle

ära vaata otse silma

selgita toimuvat

uuri, mida ta vajab ja rahulda neid vajadusi,

mida on võimalik

Hajuta tähelepanu

Vii rahulikku kohta, kus on vähe kõrvalisi ärritajaid

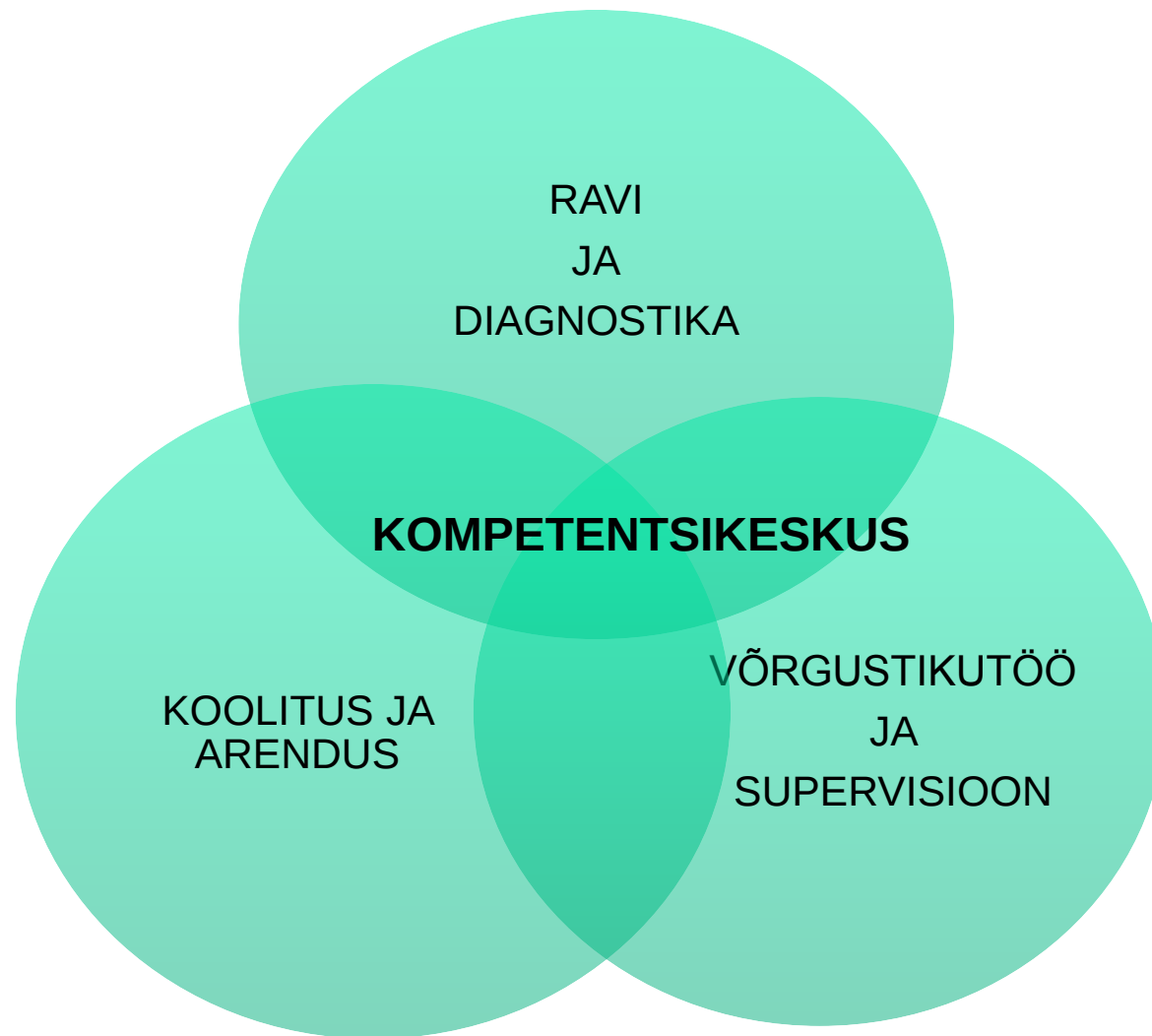
Hinda psüühilise seisundi häiritust

Välista somaatilised põhjused

Võta võimalusel varasem ja praegune anamnees

LVTK kontseptsioon

Teenused- DIAGNOSTIKA ja RAVI

- Ambulatoorne abi 0-18 a.lastele
 - Sh. vaimse tervise õe vastuvõtt
 - rehabilitatsiooniteenus
- Koduravi teenus
- Noorukite ja vanemate nõustamisgrupid
 - Autistlike laste vanematele
 - Mutistlike laste vanematele
 - Lasteaiaõpetajatele
 - Depressiivsetele ja ärevatele noorukitele
 - Käitumishäiretega noorukitele

Teenused- DIAGNOSTIKA ja RAVI

- Statsionaarne abi sh.haiglakool
 - Psühhiaatriaosakond riskinoorukitele 6 voodikohta
 - sõltuvus-ja käitumishäired
 - autoagressioon
 - suitsiidkäitumine
 - raske kaasuv somaatiline häire
 - tõsine koolitõrge
 - väärkohtlemine
 - Lastepsühhiaatriaosakond 10 voodikohta
 - Arenguhäirete diagnostika ja ravi
 - väikelaste psüühikahäirete ravi koos perega
 - Söömishäirete osakond 5 voodikohta
 - Päevastatsionaar 6 voodikohta

Koduravimeeskond

Sihtgrupp - raske psüühikahäirega alaealine, kes on käesolevalt akuutses ja raskes psühhiaatrilises kriisis, mis ilma koduravi teenuseta vajaks hospitaliseerimist

Ka juhtudel

kui haiglaravi ja tavapärane ambulatoorne ravi ei ole olnud piisav; puudub näidustus statsionaarse ravi kohaldamiseks; lapse igapäevaeluga toimetulek ja koolikohustuse täitmine psüühilisest häirest tingituna on häirunud ja pere enda ressursid on ebapiisavad

Teenused-SUPERVISIOONID

- Konsultatsioon ja supervisioonid siduserialadele
 - Kooltervishoiuõed
 - Lasteaiaõpetajatele
 - Perearstid jne.
 - Telefoni –ja internetinõustamine
 - Vaimnetervis@lastehaigla.ee

Teenused – KOOLITUS-ja ARENDUSTEGEVUS

- Koolitus
 - Psüühikahäirete ABC
 - Ennetus
 - Erialaspetsiifiline
- Arendustegevus
 - Kvaliteediindikaatorid QNIC metoodika Eesti sisend
 - Teenuste/sekkumiste kirjeldused
- Teadustöö
 - Laste vaimse trevise longituuduuring ettevalmistamisel
 - Sh.õenduslane teadustöö

Mitte-medikamentoossed sekkumised rahutu haige puhul

Räägi patsiendiga

tema silmade kõrgusel

rahulikult

ära vaidle

ära vaata otse silma

selgita toimuvat

uuri, mida ta vajab ja rahulda neid vajadusi,

mida on võimalik

Hajuta tähelepanu

Vii rahulikku kohta, kus on vähe kõrvalisi ärritajaid

Hinda psüühilise seisundi häiritust

Välista somaatilised põhjused

Võta võimalusel varasem ja praegune anamnees

Milleri seadus

“To understand what another person is saying, you must assume that it is true and try to imagine what it could be true of.”

Selleks, et mõista mida teine inimene ütleb pead eeldama, et see on tõsi ja püüdma ette kujutada kuidas võib olla seda kogeda.

Kaaludes agiteeritud patsiendi sõnu sellisel moel võimaldab mõista kuidas ta ennast tunneb ja sul võib õnnestuda ta maha rahustada.

Täiendavad võimalused

- NII AMBUL. kui STATS RAVIS
 - Loovteraapia
 - Muusikateraapia
 - Eripedagoog
 - Tunnetustuba
- Sotsiaaltöötaja vastuvõtt ja nõustamine

Mõnusat argipäeva!

